

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta

Územní samospráva

Lucie Bernhardtová, 251299

20. 12. 2009

Obsah

Úvod	3
1. Charakteristika územní samosprávy	4
1.1. Ústavní základ samosprávy	4
1.2. Obce	4
1.3. Kraje	5
2. Historický vývoj	6
3. Veřejná volba a kontrola	7
4. Analýza finančních zdrojů	8
5. Efektivnost	9
5.1. Faktory efektivnosti	9
5.2. Metody efektivnosti	9
5.3. Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby	9
6. Aktuální problémy	10
7. Územní samopráva na Slovensku	12
Závěr	13
Přehled legislativy	14
Literatura	15

Úvod

Územní samospráva je součástí veřejné správy. V současné době se Česká republika člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.¹

Podle kritéria potřeb se územní samospráva řadí jako součást veřejné správy do odvětví společenských potřeb, sloužící k uspokojování potřeb organizovaného uspořádání společnosti.²

V této práci se zabývám základní charakteristikou obcí resp. krajů, jejich historickým vývojem, a to od prvních zmínek až po současnost. Dále se zaměřuji na veřejnou kontrolu jako důležitý aspekt fungování územní samosprávy, analýzu finančních zdrojů a faktory a metody efektivnosti. Ze současných problémů jsem si nevybrala často diskutovaný problém propadu daňových příjmů, který ovlivnil fungování celé společnosti, ale zaměřila jsem se na jeden konkrétní problém z nedávné doby, týkající se jmenování správce obce. Na závěr jsem provedla porovnání územní samosprávy ČR s územní samosprávou v SR.

¹ Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, Hlava VII. Územní samospráva

² REKTOŘÍK J., *Ekonomika veřejného sektoru (DSO)*, str. 17-18

1. Charakteristika územní samosprávy

1.1. Ústavní základ samosprávy

Ústava definuje jako základní územní samosprávný celek obec. Dále pak definuje vyšší územní samosprávné celky, a to kraje. Oba tyto celky jsou územními společenstvími občanů s právem na samosprávu. Obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku a vytvořit a zrušit ho lze pouze ústavním zákonem. Obec a i kraje jsou samostatně spravovány zastupitelstvem, jehož členové jsou voleni tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Funkční období zastupitelstva je čtyřleté. Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří dle vlastního rozpočtu. Stát může zasahovat do jejich činnosti, pouze pokud to vyžaduje ochrana zákona, a jenom způsobem stanoveným zákonem.³

1.2. Obce

Jak již bylo zmíněno výše, obec je základem územní samosprávy. Toto je definováno i zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Mezi charakteristické znaky obce patří:

- vlastní území (územní základ obce)
- obyvatelstvo obce (personální základ obce)
- vystupování v právních vztazích svým jménem – právní subjektivita (první základ obce)
- vlastní majetek a hospodaření podle vlastního rozpočtu (ekonomický základ obce)⁴

Obec vykonává svými orgány a jejich pravomocemi jednak samostatnou působnost, ale také přenesenou působnost.

Do samostatné působnosti patří záležitosti, které jsou v zájmu obce nebo občanů, pokud nejsou zákonem svěřeny státu, krajům nebo pokud to nejde o přenesenou působnost orgánů obce. Záležitosti patřící do samostatné působnosti jsou mimo jiné hospodaření obce, územní plán obce, rozpočet, vydávání obecně závazných vyhlášek, ale také obecní policie, ustanovení starosty a zastupitelstva atd. Přesný výčet lze nalézt v již zmíněném zákonu, konkrétně Hlava II – Samostatná působnost obce⁵.

Přenesená působnost se podle míry přenesení státní správy rozlišuje na:

- obce obecné
- obce s matričním úřadem,
- obce se stavebním úřadem,
- obce s pověřeným obecním úřadem,
- obce s rozšířenou působností,
- Brno se zvláštní přenesenou působností
- Praha s působností kraje

³ Zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, Hlava VII. Územní samospráva

⁴ KOUDELKA Z. Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003, str. 15

⁵ Zákon č.128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení)

a patří do ní například stavební řízení, živnostenské řízení, úkony živnostenského úřadu, vydávání občanských průkazů, pasů a řidičských průkazů. Tato působnost je určena ve speciálních zákonech.

Základní samosprávné celky můžeme také dělit na obce, města a městysy. Městem se může stát obec, která má nejméně 3000 obyvatel a pokud tak stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády na vlastní návrh dané obce. Zvláště významná města jsou statutární města, jejich správa je odlišná od ostatních měst především samosprávou městských částí (Brno, Olomouc, Plzeň atd., celkem 19 měst určených zákonem).⁶

Organizace obce

Jako hlavní orgán v oblasti samosprávy může být vnímáno zastupitelstvo. Je to jediný z orgánů obce, který je ústavně zakotven. Výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti je rada obce, a je odpovědná zastupitelstvu. Tvoří ji starosta místostarosta (ové), a radní. Starosta zastupuje obec navenek. Dalším z orgánů definovaných v zákoně je obecní úřad, je orgánem zajišťujícím výkon rozhodnutí orgánů jiných. Tvoří jej starosta, místostarosta (ové) a tajemník obecního úřadu (je-li zřízen) a zaměstnanci úřadu (jsou-li). Mezi další „nepovinné“ orgány patří již zmíněný tajemník obce (povinný v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností), správce obce nebo obecní policie.⁷

1.3. Kraje

Dle zákona č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení) je kraj definován jako územní společenství občanů, které má právo na samosprávu. Kraj pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Charakteristickými prvky kraje jsou:

- území,
- obyvatelstvo,
- soustava orgánů, jimiž jedná a uskutečňuje svou vůli,
- právní subjektivita, kraj je veřejnoprávní korporací, může tedy vystupovat v právních vztazích svým jménem, má postavení právnické osoby,
- vlastní hospodaření, má právo na vlastní majetek a samostatné hospodaření s tímto majetkem v zákonných mezích, má vlastní rozpočet.⁸

Kraj vykonává taktéž oba druhy působnosti – samostatnou (dopravní obslužnost kraje, hospodaření, rozpočet, program rozvoje kraje, ...) a přenesenou působnost.

Kraje jako vyšší územně samosprávné celky byly zřízeny ústavním zákonem č.347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků. Tento zákon vytvořil dnešních 14 krajů, a to Jihomoravský, Moravskoslezský, Olomoucký, Zlínský, Vysočina, Pardubický, Královehradecký, Ústecký, Karlovarský, Jihočeský, Středočeský, Plzeňský, Liberecký a Praha.⁹

⁶ KOUDELKA Z. Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003, str. 15

⁷ KOUDELKA Z. Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003, str. 47, 63, 67, 71

⁸ KOUDELKA Z. Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003, str. 77

⁹ NOVOTNÝ V. Územní samospráva a její organizace, str. 41

Organizace kraje

Hlavním orgánem může být vnímáno zastupitelstvo, stejně jako u obce, je to jediný orgán kraje, který je ústavně zakotven. Dalším orgánem je rada kraje, výkonný orgán v oblasti samostatné působnosti, za tento výkon je odpovědná zastupitelstvu. Hejtman zastupuje kraj navenek. Posledním „povinným“ orgánem je krajský úřad, který plní úkoly v samostatné působnosti uložené mu zastupitelstvem a radou a napomáhá činnosti výborů a komisí. Krajský úřad tvoří ředitel a zaměstnanci úřadu a člení se na odbory a oddělení.¹⁰

2. Historický vývoj

K prvním zmínkám o územní samosprávě můžeme řadit tzv. úděly, které vznikaly již ve 12.stol, kdy knížectví bylo rozděleno na menší územní celky, které spravovala osoba závislá na knížeti.

Ve 13. století se objevuje na Moravě zvláštní úřad hejtmána, který vznikl na základě asymetričnosti vládního systému, kdy centrum moci a správy bylo trvale v Čechách. Hejtman byl zprvu jenom úředník zastupující nepřítomného panovníka, ale později se péče o veřejný mír stala samostatnou funkcí. Od 15. století se tito hejtmáni uplatnili i v dalších zemích českého státu.

První zmínka o krajích je ze 14. stol., kdy podle krajských soudců došlo k územnímu vyhraňování krajů, a vznikaly tzv. krajské landfrýdy. Jejich funkcí bylo sdružovat na teritoriálním základě šlechtu a města kraje ke společné záruce veřejného míru.

Ve 13. stol. došlo k formování měst. Bylo jich několik typů:

- města královská – zakládána pouze králem
 - o privilegovaná - hospodářsky a politicky nejvyspělejší města, měla jisté úlevy
 - o věnná - jejich finanční zdroje byly určeny pro královnu
- města poddanská – zakládána šlechtou

Samosprávný prvek městské správy se začal formovat v souvislosti s městským soudnictvím. Ze sboru přísedících se vytvořily městské rady, které byly voleny městskou komunitou patriciátu a králem. Rada se skládala z konšelů a purkmistra. Ve své kompetenci rada měla výkon veřejné a policejní správy, řízení městského hospodářství – řemesla později řemeslné cechy, správa městských důchodů a jmění nebo soudnictví.

V období husitsví se opět objevují kraje, hejmané a jejich pomocné rady. Objevuje se také rozdělení měst na čtvrtě. Poté vznikala řada nových zemských úřadů (purkrabí – hlava výkonného aparátu, hofmistr – předseda soudu, písař zemský – vedl agendu zemských desek atd.).

Po Bílé hoře nastalo omezování zemské samosprávy. Působnost krajských hejmanů byla omezena na soudní, berní a vybrané vojenské záležitosti.

K velké změně došlo v roce 1848 resp. 1849, kdy byly Prozatímním obecním zřízením ustaveny obce jako orgány územní samosprávy a jejich voleným sborům byla přikázána kromě vlastní,

¹⁰ KOUDELKA Z. Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003, str. 99, 113, 116

přirozené působnosti i působnost přenesená, která spočítavala ve výkonu některých aktů státní správy. Také se objevují politické okresy, které byly vytvářeny podle jednotných hledisek (rozloha, počet obyvatel). Vyššími jednotkami se staly kraje a země.

V roce 1968 byly zrušeny kraje, resp. nebyly obnoveny a každá země měla být rozdělena na politické okresy s okresními hejtmanstvími. Během vlády habsburků se objevovaly pokusy o obnovení krajského zřízení, k tomu ale došlo až v květnu 1918, kdy ministerstvo vydalo výnos o zřízení dvanácti krajských vlád.

Novela obecního zřízení z roku 1919 ustavila orgány obcí - zastupitelstvo, radu, starostu a komisi. Župní zákon z roku 1920 zrušil dosavadní okresy a vytvořil místo nich korporace územní samosprávy zvané taktéž okresy, a ustavil orgány – zastupitelstvo, okresní výbor a komise. Na úrovni země, vznikly čtyři zemské celky se zemskými zastupitelstvy.

Během okupace byla územní samospráva pod kontrolou Německa. Do čela obcí byli jmenováni vládní komisaři. Rovněž dopadla některá okresní zastupitelstva. V poválečném období nedošlo k návratu, ale na úrovni zemské byly zemské národní výbory, poté okresní národní výbory a místní národní výbory. Tyto výbory měly funkci jak státní správy, tak samosprávy.

Ústava 9. května zavádí místní, okresní a krajské národní výbory. Byly tedy zrušeny země a přibýly opět kraje.

Koncepce reformy veřejné správy z roku 1999 zřizuje kraje, aby mohly být zrušeny okresy, jejich činnost taktéž převzaly obce s rozšířenou působností.¹¹

3. Veřejná volba a kontrola

Veřejná volba je v oblasti územní samosprávy uskutečňována přímou demokratickou volbou občanů, stařších 18 let, žijících v daném území do zastupitelstva obce resp. kraje. Zastupitelstvo je voleno na čtyři roky poměrným volebním systémem. Volby vyhlašuje prezident republiky, za den vyhlášení se považuje den, kdy jeho rozhodnutí bylo publikováno ve Sbírce zákonů.¹²

Jedním z charakteristických znaků veřejné správy, a to jak státní správy, tak samosprávy a odvětví veřejného sektoru je veřejná kontrola, která je vždy realizována ve veřejném zájmu. Tato kontrola podléhá zásadám publicity a zásadám vyplývajícím ze zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím. Tuto kontrolu je možné rozdělit na kontrolu občanskou a profesionální.¹³

Každý občan má možnost kontrolovat práci jím zvolených představitelů, a to buď účastí na zasedáních, možností nahlížet do usnesení zastupiteltev či účastí ve výborech.

Do profesionální kontroly patří jednak kontrola hospodaření obcí a krajů vymezená zákonem č. 420/2004 Sb. o přezkoumávání hospodaření ÚSC, kterou vykonávají buď pracovníci kraje, nebo soukromí auditoři. A dále kontrola vymezená zákonem č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech

¹¹ Celý historický vývoj – ŠPAČEK D. Veřejná správa – podklady k 2. a 3. přednášce

¹² KOUDELKA Z. Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003, str. 47

¹³ REKTOŘÍK J., Ekonomika veřejného sektoru (DSO), str. 27-28

územních rozpočtů vykonávána finančním úřadem nebo Ministerstvem financí. A v neposlední řadě i zákonem č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě, kterou vykonávají pověřeni pracovníci ÚSC.

Výše popsaná veřejná kontrola se týká samostatné působnosti. Tuto působnost ale kontroluje i krajský úřad například při kontrole vyhlášek vydávaných obcí resp. Ministerstvem vnitra u vyhlášek vydávaných kraji. Kontrolu přenesené působnosti na úrovni obcí vykonává příslušný krajský úřad a Ministerstvo vnitra. Na úrovni kraje je tato kontrola vykonávána věcně příslušnými správními úřady nebo opět Ministerstvo vnitra.¹⁴

4. Analýza finančních zdrojů

Příjmy ÚSC upravují zákony č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní a č.250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech.

Vlastní členění příjmu určuje vyhláška č.323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě, kde jsou členěny na:

a) daňové příjmy

- svěřené daně (daň z nemovitosti, daň s příjmu PO placené obcemi, daň z příjmu FO ze SVČ – 30% CV podle bydliště podnikatele) → výnos příslušné daně je určen pouze do určitého druhu veřejného rozpočtu
- sdílené daně (obce 21,4% z celostátního výnosu daní, kraje 8,92% - DPH, DPPO, DPFO ze ZČ, DPFO placené srážkou, DPFO SVČ (60% celkového výnosu)) -> výnos příslušné daně je procentuálně rozdělen do více veřejných rozpočtů
- daně a poplatky z vybraných činností a služeb (místní daně, správní poplatky.)

b) nedaňové příjmy

- příjmy z vlastní činnosti
- odvody přebytků organizací s přímým vztahem (příspěvkové organizace)
- příjmy z pronájmu majetku
- přijaté sankční platby (pokuty)
- příjmy z prodeje nekapitálového majetku
- splátky půjčených prostředků
- příjmy z úroků

c) kapitálové příjmy

- příjmy z prodeje dlouhodobého majetku

d) přijaté transfery

- neinvestiční a investiční dotace
- převody z fondů hospodářské činnosti¹⁵

¹⁴ KOUDELKA Z. Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003, str.123-130

¹⁵ SCHNEIDEROVÁ I. Rozpočtová skladba v roce 2010, str.30-95

5. Efektivnost

5.1. Faktory efektivnosti

Máme dvě kategorie faktorů efektivnosti, vnější a vnitřní. Mezi vnější faktory patří například politické uspořádání společnosti, a s tím související působení veřejné volby a veřejné kontroly při rozhodování o struktuře financování veřejného sektoru, konkureční prostředí uvnitř veřejného sektoru, vytvářené veřejnou správou, která tento sektor řídí (školy, nemocnice, kulturní zařízení.), financování odvětví sektoru podle jeho výkonů a užiteků, vhodné kritérium pro efektivní alokaci veřejných prostředků na realizaci poslání jednotlivých odvětví veřejného sektoru.¹⁶

Veřejnou volbou a kontrolou se zabývám ve třetí kapitole této práce. Financování jednotlivých odvětví není tématem této práce.

Co se týče vnitřních faktorů efektivnosti je to například věda a technika, kvalifikace pracovníků, iniciativa pracovníků nebo systém řízení.

5.2. Metody efektivnosti

K metodám efektivnosti, které využívají ÚSC patří zejména:

CAF (Common Assessment Framework) byl zpracován Evropským institutem pro veřejnou správu jako nástroj pro zvyšování kvality organizací veřejné správy v Evropě. Obsahuje soubor devíti kritérií, která umožňují provést sebehodnocení organizace. Kritéria se dělí do dvou kategorií – předpoklady organizace (vedení, management lidských zdrojů, strategie a plánování, partnerství a zdroje) a výsledky organizace (vztah k občanům, vztah k pracovníkům, vztah ke společnosti, klíčové výsledky činnosti a výkonnosti). Aplikace tohoto modelu je v souladu se strategickým materiálem vlády ČR Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby (viz níže).¹⁷

Benchmarking – vzájemné srovnávání, zvyšování výkonu, kvality a učení se jeden od druhého.

ISO - mezinárodní standardizační normy vydávané Mezinárodní organizací pro standardizaci

5.3. Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby

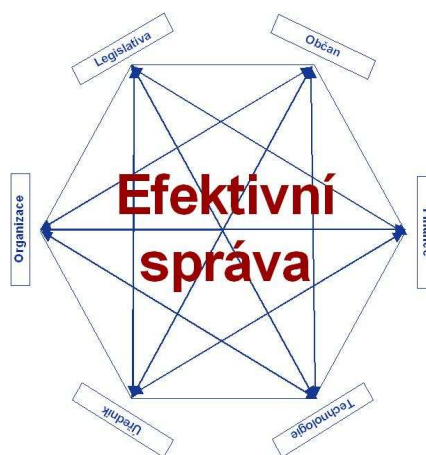
Globálním cílem tohoto strategického materiálu vlády ČR je „*Prostřednictvím zefektivnění fungování veřejné správy a veřejných služeb podpořit socio-ekonomický růst ČR a zvýšit kvalitu života občanů.*“ Tato strategie má časový plán v letech 2007-2015.

„Pokud však chceme skutečně zefektivnit fungování veřejné správy, je třeba k ní přistupovat komplexně a systematicky. Jako jeden z možných navrhuje pro potřeby této strategie pohled na veřejnou správu jako na hexagon s následujícími vrcholy:

¹⁶ REKTOŘÍK J., *Ekonomika veřejného sektoru (DSO)*, str. 19

¹⁷ MV ČR Veřejná správa [online] poslední revize 31.7.2009 [cit. 20.12.2009] Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/verejna-sprava-podpora-zavadeni-kvality-ve-verejne-sprave.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>

- legislativa,
- organizace,
- občan,
- úředník,
- technologie a
- finance.¹⁸

6. Aktuální problémy

Z titulu fungování samosprávy obce je dle mého názoru nejzávažnějším problémem neexistence fungujícího zastupitelstva. Tato situace může nastat pokud

- a) se neuskuteční v obci vyhlášené volby pro nedostatek kandidátů na členy zastupitelstva obce nebo proto, že nebyla ustavena okrsková volební komise,
- b) dojde-li k rozpuštění zastupitelstva obce
- c) zanikne-li mandát všem členům zastupitelstva obce a na uprázdněné mandáty nenastoupí náhradníci,
- d) není-li zvolen starosta do 6 měsíců od ustavujícího zasedání, popřípadě ode dne, kdy byl odvolán starosta nebo se funkce vzdal,
- e) dojde-li k počátku kalendářního roku ke sloučení obcí nebo k oddělení části obce¹⁹

A z jakého důvodu není dostatečný počet kandidátů popř. dojde k rozpuštění zastupitelstva? Tím důvodem mohou být ekonomické problémy obce, kdy obec má velké závazky, které nestačí splácet a tuto situaci nelze řešit již ani prodejem majetku. A tuto situaci nechce nikdo ze stávajících obyvatel řešit. Příkladem může být obec Prameny u Mariánských lázní. Do této obce, jako první v historii, byl jmenován Ministerstvem vnitra správce obce. Správce obce, dle zákona o obcích, zabezpečuje výkon přenesené působnosti a dále úkoly v oblasti samostatné působnosti. Jeho činnost končí dnem ustavujícího zasedání zastupitelstva obce.

Zde jsou související články z internetových novin:

Poprvé v historii řídí českou obec státem dosazený úředník

13. prosince 2009 16:20

Zadluženou obec Prameny na Chebsku začal spravovat úředník jmenovaný ministrem vnitra. Je to vůbec poprvé, co některou obec v Česku řídí státem dosazený správce. Vesnice nebyla schopná zvolit plnohodnotné zastupitelstvo, o místa na kandidátce tu nikdo nestál. Ministerstvo tu vyhlásilo mimořádné volby poté, co se počet zastupitelů snížil na pět.

Správce by [měl](#) obec řídit do té doby, než bude ve volbách zvoleno nové zastupitelstvo. Podle mluvčího ministerstva vnitra Vladimíra Řepky ale nemá pravomoci například k prodeji nemovitého majetku.

¹⁸ Efektivní veřejná správa a přátelské veřejné služby, oficiální strategická dokumentace

¹⁹ Zákon č.128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), §98

"Správcem obce byl jmenován Jan Murin, pracovník odboru dozoru a kontroly veřejné správy ministerstva vnitra," uvedl Řepka.

Mimořádné volby vyhlásil v červenci pro Prameny ministr vnitra poté, co se počet zastupitelů snížil pod pět. Do října ale nikdo nepodal kandidátku, a tak se zde volby vůbec nekonaly.

Malá obec se 150 obyvateli se potýká s vážnými problémy. Zadlužila se, když se pokusila využít pramenů minerálních [vod](#) a přilákat investory [na](#) výrobu minerálek. To se ale nepodařilo. Vykoupení pozemků a průzkumné vrty ale stálo miliony korun. Ty nyní obec s rozpočtem kolem 3,5 milionu nemůže splácet.

S dluhy obci pomůže speciální pracovní skupina

Dosavadní starosta Václav Brener se obával, že správce se bude snažit dluhy obce splácet prodejem pozemků, které by ale mohly být důležité pro rozvoj obce. To by se ale stát nemělo.

"Správce obce schvaluje rozpočet obce a závěrečný účet obce, vykonává pravomoci rady obce, plní úkoly zaměstnavatele, může požadovat po Policii České republiky spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku a odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce. Podstatou činnosti správce obce je tedy zajišťování běžného chodu obce," popsal úkoly správce Řepka.

Správce obce podle Řepky nemá pravomoc k prodeji nemovitého majetku obce a vyrovnání jejích dluhů tímto způsobem. S majetkem může nakládat pouze v rozsahu, který jinak náleží do pravomoci rady obce.

Finanční situaci Pramenů se ale bude zabývat společná pracovní skupina ministerstva financí a ministerstva vnitra. Brener chtěl původně zůstat starostou jen do konce roku. To už mělo být po volbách a nové zastupitelstvo mělo zvolit nového starostu. Podle zákona mu ale mandát zaniká automaticky následující den po volbách. Ty se měly konat v neděli, ale nekonaly. Jeho funkci tedy převzal správce.

Autoři: ČTK²⁰

Obec se zbavuje dluhů, prodat má také radnici

Mariánskolázeňsko - Pramenské teď čekají krušné časy. Kvůli mnohamilionovým dluhům obce poputuje její majetek do dražby. Mimo jiné asi také radnice. Pokud se pak správce nedohodne s jejím novým majitelem, nebude mít ani kde úřadovat.

Jan Murín je jméno, které obyvatelé Pramenů u Mariánských Lázní uslyší stále častěji. Ministr vnitra jej totiž jmenoval správcem obce.

Nikdo se do vedení obce nehrne

Problém vznikl kvůli neúspěšnému projektu slibujícího stáčírnu minerálních vod. Místo stáčírny má ale obec mnohamilionové dluhy. Zastupitelé tak v polovině dubna složili mandáty. Letos v červenci byly ministrem vnitra v obci Prameny na 12. prosinec 2009 vyhlášeny nové volby do zastupitelstva obce.

Obec povede správce

Jenže o kandidaturu nikdo zájem neprojevil, a tak se volby neuskuteční. „Vzniklá situace je důvodem pro jmenování správce obce,“ vysvětlil mluvčí ministerstva vnitra Vladimír Řepka. „Správce obce byl s účinností od 13. prosince 2009 jmenován ministrem vnitra z řad zaměstnanců státu zařazených do Ministerstva vnitra, jedná se o pana Jana Murína.“

²⁰ IDNES.cz [online] poslední revize 13.12.2009 [cit.20.12.2009] Dostupné z http://zpravy.idnes.cz/poprvve-v-historii-ridi-ceskou-obec-statem-dosazeny-urednik-p4d-/domaci.asp?c=A091213_162029_domaci_vel

Stát dluhy nezaplatí

Podrobnosti o hospodaření budou známy, až začne obec ministerstvo spravovat. „Na řešení finanční situace obce Prameny bude Ministerstvo vnitra spolupracovat s Ministerstvem financí, na jehož žádost byli jmenováni zástupci Ministerstva vnitra do pracovní skupiny, která za tímto účelem vznikla na Ministerstvu financí,“ podotkl Vladimír Řepka s tím, že ale dluhy stát za obec platit nebude. „Oddlužování bude probíhat stejným způsobem jako u jiných právnických osob.“ Pokud zkolabují také příští řádné volby, bude jmenovaný správce plnit své úkoly i nadále. „Současně budou zvažovány další možnosti řešení této zcela mimořádné situace,“ vysvětlil. Jenže o podnikatelských záměrech a investicích může rozhodovat až příští zastupitelstvo.

Občané: bezmoc

Z této situace jsou rozčarování především místní. „Samozřejmě mě mrzí, co se zde děje,“ řekl místní občan Ladislav Kuman. „Je velká škoda, že se obec proslavila zrovna tímto způsobem.“

Stále ale doufají, že se dá ještě něco dělat. „Určitě by mi nevadilo, kdyby obec vedl třeba někdo cizí, hlavně kdyby to něčemu prospělo,“ uvedl Jiří Wuntzemü. Podle něj má ale problém jasné důsledky. „Lidé z obce odcházejí. Nic je tu nedrží. Sám také uvažuji o tom, že odjedu za prací do Prahy nebo do ciziny.“

S papíry za správcem

Pro občany se ale při vyřizování některých záležitostí nic nezmění. „Budou-li občané obce chtít komunikovat s obecním úřadem, budou muset komunikovat místo starosty a zastupitelů se správcem obce,“ vysvětlil mluvčí ministerstva vnitra. „Ten má ale pouze omezené pravomoci v samostatné působnosti obce. Nemůže rozhodovat o všech věcech, které jinak náleží zastupitelstvu obce.“

Jaký názor má na věc ještě současný starosta Václav Brenner se Deníku nepodařilo zjistit. Dovybírá si dovolenou.

VÁCLAVA SIMEONOVÁ, LUKÁŠ MAĎA²¹

7. Územní samospráva na Slovensku

V současném stavu se ve veřejné správě na Slovensku uplatňuje oddělený tzv. duální model. V čem spočívá rozdíl od České republiky, která má model smíšený. Základem duálního modelu je oddělená územní státní správa od samosprávy.

Státní správa je vykonávána ministerstvy, dále všeobecné krajské úřady byly nahrazeny krajskými úřady jednotlivých ministerstev a obvodními úřady specializované státní správy.

Samospráva je vykonávána obcemi a samosprávnými kraji. Na základě nové legislativy mohou vznikat na úrovni obcí společné obecní úřady pro zajištění přeneseného výkonu státní správy obcemi, jejich financování a metodické řízení zabezpečuje stát.²²

²¹ DENIK.cz [online] poslední revize 4.12.2009 [cit. 20.12.2009] Dostupné z <http://www.denik.cz/regiony/obec-se-zbavuje-dluhu-prodat-ma-take-radnici.html>

²² NESHYBOVÁ J. podklady k přednášce Veřejná správa SR

Závěr

Dle mého názoru je třeba určit, zda hodnotit územní samosprávu z pohledu občana nebo z pohledu financování činnosti územní správy ze státních zdrojů. Současné uspořádání samosprávy v České republice je pro občana „friendly“, spousta svých záležitosti občan vyřídí na jednom místě a zpětná vazba samospráva-občan je těsnější.

Na druhou stranu z pohledu financování mnohé obce mají pocit, že přidělené finanční prostředky jsou nedostačující pro fungování činností vykonávané v přenesené působnosti. Z toho pohledu se lepší jeví slovenský model, kdy je oddělena samospráva od státní správy.

Použitá legislativa

zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, Hlava VII. Územní samospráva

zákon č.128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení)

zákon č.129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení)

zákon č.347/1997 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků

zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím

zákon č. 420/2004 Sb. o přezkoumávání hospodaření ÚSC,

zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů

zákon č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě

zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní

vyhláška č.323/2002 Sb. o rozpočtové skladbě

Literatura

JUDr. KOUDELKA, Zdeněk. Ph.D., Průvodce územní samosprávou po 1. 1. 2003. Praha, Linde Praha, a.s., 2003. 237 str. ISBN 80-7201-403-X

REKTOŘÍK Jaroslav, Ekonomika veřejného sektoru, DSO, Masarykova univerzita v Brně, Ekonomicko-správní fakulta, Brno 2005

NOVOTNÝ Vladimír, Územní samospráva a její organizace, Praha, EUPRESS, 2005, 64 str. ISBN 80-86754-42-1

SCHNEIDEROVÁ Ivana, Rozpočtová skladba v roce 2010, Nové Město nad Cidlinou, Acha obec účtuje s.r.o., 238 str. ISBN 978-80-254-5608-8

DENIK.cz [online] poslední revize 4. 12. 2009 [cit. 20. 12. 2009] Dostupné z <http://www.denik.cz/regiony/obec-se-zbavuje-dluhu-prodat-ma-take-radnici.html>

IDNES.cz [online] poslední revize 13. 12. 2009 [cit. 20.12.2009] Dostupné z http://zpravy.idnes.cz/poprvе-v-historii-ridi-ceskou-obec-statem-dosazeny-urednik-p4d-/domaci.asp?c=A091213_162029_domaci_vel

MV ČR Veřejná správa [online] poslední revize 31.7.2009 [cit. 20.12.2009] Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/verejna-sprava-podpora-zavadeni-kvality-ve-verejne-sprave.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>

NESHYBOVÁ Jarmila., podklady k přednášce Veřejná správa SR, podzim 2009

ŠPAČEK David, Veřejná správa, podklady k druhé a třetí přednášce, podzim 2008